

BILIMNI BUYUK, O'QUVNI ULUG' BIL!

Yusuf Xos HOJIB

www.tongyulduzi.uz

2010-yil
13-sentabr
N:37
(66786)

Gazeta 1929-yil 1-avgustdan chiqqa boshlagan

O'zbekiston Respublikasi bolalar va o'smirlar gazetasi

ISSN - 2010-6092

Diqqat: yangi nashr!

«XXI ASR TEXNOLOGIYALARI»

U bolalar va o'smirlarning sevimli jurnaliga aylanadi.

Mamlakatimizda zamonaviy uslubdagi yangi jurnal — «XXI asr texnologiyalari» nashr etildi. Bu nashr yurtboshimiz tomonidan e'lon qilingan «Barkamol avlod yili» Davlat dasturiga muvofiq o'g'il-qizlarimizga atab tashkil qilindi.

Jurnal mamlakatimizning porloq kelajagini yaratishda bevosita ishtirok etadigan yoshlarga O'zbekiston Respublikasida fan va texnika, texnologiyalar rivoji yo'lida olib borilayotgan islohotlarning mazmun-mohiyati, zamonaviy texnika vositalarining yaratilishi va ularni qo'llab-quvvatlash yo'lida amalga oshirilayotgan ishlar, dunyo ilm olamida qo'lga kiritilayotgan eng so'nggi yangiliklar haqida batafsil axborotlar berib borishni asosiy maqsad qilib olgan.

Jurnalning mazmunan boy, yanada o'qishli bo'lishi navqiron o'quvchilarga ham bog'liq. Shu sababli, unda e'lon qilinayotgan har bir maqola, xabar e'tiboringizdan chetda qolmasligi, ularga munosabat bildirib, jurnalning faol o'quvchisiga aylanishingizni chin dildan istardik.

(Davomi 2-betda)

Faol muxbirlarimizdan biri qoraqalpog'istonlik tengdoshingiz Fazilat Rahmatullayeva kollej talabasi bo'libdi. U gazetamizning navbatdagi sonlarida quvonchini siz bilan o'rtoqlashmoqchi.

Bolalar-e, bolalar, o'qimadim demanglar!

Sevimli gazetangiz «Tong yulduzi» sizlarni yana bevosita muloqotga chorlaydi! Tahririyatimizning bu galgi mehmoni O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan madaniyat xodimi, bolalar shoiri Abdurahmon Akbar bo'ladi. 20-sentabr kuni soat 10.00 dan 16.00 ga qadar tahririyatimizga qo'ng'iroq qilib, o'zingizni qiziqtirgan barcha savollarga sevimli shoiringizdan javob olishingiz mumkin.

Muloqot uchun telefonlar:
+99871 244-27-25,
+99897 463-77-60.

Bu hali hammasi emas, sizlarga yana bir ajoyib yangiligimiz bor!

Yangi, qiziqarli asar o'qishni xohlaysizmi? Unda gazetamizni muntazam kuzatib boring: yaqin kunlarda «Super yolg'onchi» asarini chop eta boshlaymiz.

Ana shunday qiziqarli, maroqli, «tandirdan yangi uzilgan» asarlarni o'qib boray desangiz, sevimli nashringizga 2011-yil uchun obuna bo'lishga shoshiling!

Nashr indeksi:
198

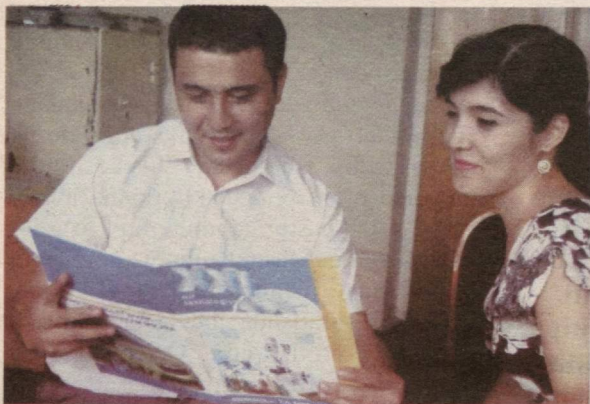
«XXI ASR TEKNOLOGIYALARI»

(Boshi 1-betda)

Jurnal tahririyati ijodkorlari «XXI asr texnologiyalari» sahifalarida dunyoning ulug' alloma olimlari hayoti va ijodi, eng zamonaviy texnologiyalar – nanotexnologiyalar, ixtiro va izlanishlar haqida ajoyib maqolalar, suhbatlar, xabarlar e'lon qilishni asosiy maqsad qilib qo'yishgan. Uning sahifalarida fantastik hikoya, qissa va romanlardan parchalar ham berib boriladi. Muhim mavzularda munozaralar uyushtiriladi. Maktablar, litsey va kollejlilar, bolalar ijodiyoti uylarida fan va texnika sohasida olib borilayotgan ibratli ishlar keng yoritiladi.

Qiziqarli, rang-barang mavzular jurnal sahifalaridan muntazam joy oladi. Xullas, jurnal ijodiy jamoasining niyatlari mo'l, rejalarlari ulkan.

«XXI asr texnologiyalari» jurnali tahririyati iste'dodli aziz o'g'il-qizlarni yangi jurnalning ilk sonidanoq oshkora muloqotga chorlamoqda. Hech ikkilanmay o'z izlanishlaringiz, ijodiy ishlaringiz, orzu va istaklaringiz haqida tahririyatga xat-xabarlar, maqolalar yozib yuborishingiz mumkin. Taklif va mulohazalaringizni kutishmoqda. Siz uchun tahririyatning eng zamonaviy elektron aloqa vositasi har doim ochiq.

«XXI asr texnologiyalari» jurnaliga 2010-yilning so'nggi choragi hamda 2011-yil uchun obuna boshlandi. Nashr indeksi: 990.

Email: 21asrtecnolog@inbox.uz

Aziz bolalar, siz Mirzapo'lat Toshpo'latovning «Qaydasan, Oymoma?!» filmini ko'rgandirsiz? Film muallifning «Oyni axtarayotgan bola» qissasi asosida suratga olingan bo'lib, o'z paytida uni juda iliq qarshilashgan edi. Oltmish yil davomida adibning «Yurakdagi sir», «Beorom to'lg'inlar», «Baxt yulduzi», «Sanam tog'idagi gulxan» kabi hikoya va qissalar jamlangan kitoblari nashr etildi. Bu asarlarga adabiyotimizning oqsqoqol yozuvchilari yaxshi baho berganlar. Bugun sizning nomingizdan adib bobongizni tabriklab, shu qissadan parchani e'tiboringizga havola etyapmiz.

OYNI AXRARAYOTGAN BOLA

(Qissadan parcha)

Dam olish kuni edi. Kitob o'qib o'tirgandim. Eshik g'iyqillab ochildi. Ostonada ko'zlari g'amnok bola ko'rindi. U o'ychan edi. O'rnimdan turib iliq qarshiladim.

– Xo'sh, Turdibek, olamda nima gaplar? – go'yo olamdan faqat shugina ezgulik qidirayotgan Turdibekkina xabardordek.

U qovog'ini solib derazadan tubsiz osmonga, o'rkach-o'rkach qora bulutlar suzayotgan ko'kka boqdi.

– Oymomani ham ko'zini ochirmay qo'yishdi bu bulutlar. Endi yerdagi ishlardan qanday xabar topadi. Yomon va yaxshilarni bilolmay qoladi.

– U juda balandda, Turdibek. Uning ko'zlari juda o'tkir. Uning nazaridan hech narsa chetda qolmaydi, uka. O'qishlar qalay? – dedim.

– Aka, – dedi ko'zlariga yosh olib, – bilasizmi, sinfimdagilar ham meni

jinni deyishyapti, mening oy bilan gaplashganimga, sut berganiga ishonishmayapti, nega menga ishonishmaydi, nega meni jinni deyishadi? O'rtog'imning dadasi otamga aytibdi. Mana senga oymoma, deb orqamga kamar bilan urdilar. Nega uradilar, nega men tayoq yeb yuraman, boshqalar qandasal yeydi?! Nega?! Nega?! Nega men... – piqillab yig'lab yubordi.

Oh, oyni axtarayotgan bola! Sen menga qanchalik ta'sir qilganingni bilsang edi. O'zing kichkinasan, gapirgan gapingning yukini ko'tarishga esa bu mushtdek yuraklar ojiz. Ezgulikning chavandozisan. Men ham ana u kungi do'stimni urmasdim, aslida ezgulik uchun urdim, urmasdan aytсам ham bo'lardi. Odamlar ezgulik uchun janglarga kirishgan-ku. Men faqat urdim, o'ldirmadim. Boshqa qalloblik qilmasin deb urdim. Meni kechirar. Qani endi hamma sendek ezgulikka

Ajdodlarimizni o'rganamiz

Ilm o'qub, qilmaq'on amal maqbul, Dona sochib, ko'tarmadi mahsul.

Bu juda katta ma'noga ega misralar.

Hazrati Alisher Navoiy bobongiz mazkur hikmatda ilm va inson haqida so'z yuritib, kimki bilim sohibi bo'lishni orza qilsa, unday kishi avvalo, inson bo'lishi kerak, deydi. Nima uchun? Ilmga amal qilish nima degani? Ildor bo'lib unga amal qilgan kishi-ku o'ziga ziyon yetkazadi, lekin buning ikkinchi tomoni – ilmdor bo'lib, undan g'arazli maqsadlarda foydalanib, insoniyat boshiga kulfat soladigan holatlarni yuzaga keltirish – bu o'ta yomon illat. Hazrat bobongiz masalaning shu tomoniga ham e'tibor qarating o'tgan.

MEHRIBON OROMGOH

Toshkent shahridagi «Mehribonlik uyi» oromgohining yopilish marosimini bolajonlar katta hayajon bilan nishonlashdi.

Marosim bahona bolalarning to'garakda yaratgan ishlari ham namoyish qilindi. Qoraqalpog'iston Respublikasi, Buxoro, Andijon viloyatlari, Bo'ka tumani, Guliston va Toshkent shahridagi «Mehribonlik uyi» tarbiyalanuvchilarining yaratgan haykallari, chizgan rasmlari, tikkan liboslari, naqshlari-yu o'ymakorlik ishlari ko'zimizni qamashtirdi. Oromgoh dam oluvchilarining badiiy chiqishlari, turli sport o'yinlari, ajoyib sahna ko'rinishlari marosimga fayz bag'ishladi.

Tadbir davomida bolalarni

tabriklash uchun oromgoh rahbari Ibrohim Nurmetov so'zga chiqib, zukko va epehil bolajonlarni «Faxriy yorliq»lar bilan taqdirladi.

Xalq ta'limi Vazirligining yetakchi mutaxassisi Saida Abdurahmonova tarbiyalanuvchilarning intizomi, odobi uchun ularga rahmat aytib, oromgoh tarbiyachi va yetakchilarini ham «Faxriy yorliq» va esdalik sovg'alar bilan mukofotladi.

Oromgohda dam olgan 15,21, 22,23,24,32-«Mehribonlik uyi»lari tarbiyalanuvchilari yangi o'quv yilini yangi kuch, g'ayrat bilan boshlab yuborishdi.

Nilufar MO'MINOVA

Mirzapo'lat TOSHPOLATOV

intilsa. Dunyoni hamisha bahordek charog'on ko'rishga intilsa. Balkim urush, ig'vo, mish-mish so'zlari til-lardan, lug'atlardan ham hatto joy olmasdi. Chegalarar bo'lmasdi. Dunyo sabzadek yashillikka burkanib, olam nurga to'lib, kishilarni hamisha bahordek yashnab turgan holda ko'rilardi. O'lim degan so'zlar kishilarga yot bo'lardi. Oyni axtarayotgan bolakay, sen omon bo'lg'in! Axtarayotgan xayoliy narsang haqiqatga aylansin!

Yemning ullaasi...
Armo, lekin bu chilli
Qishning chillasi.
Keyin esa, keyin-chi.
Sabr kuhibdi.
Aka-uka ko'nglida
Davv kiribdi.
Dalv² kirgan dalaga
Butun bug'doyzor.
Oppod «ko'rpa» ostida
Uchqunlabdi qor.
Asta-sekin fasil qish.
A I
Qaratgan Haqqa...
Osmonni yetga
Yaratgan Haqqa.
Tillarida shukrona
Bir-birin, kuzni...
Aka-uka o'lgishlar
Yashnalar ko'zni.
Ko'm-ko'k dala, qir-dengiz
Har xil xayol, o'y.
El-u'elat ko'nglida
Ikki barmog' uch barmog'
Ko'taribdi bosh.
Xullasi kalom, mayasalar
Chiqibdi quyosh.
Bir kun yog'sa, bir kuni

Yoni bo'ladi.
Kuz oftohi talmining
Qoni bo'ladi.
Kuz yomg'iri tuproqning
Har bir kecha hush.
Har bir sahar – bir samar
Xushxabardir qish.
Fasli kuz ham xushxabar.
V
Olibdilar tin...
Aka-uka bir fasil
Yasashib yakun.
Olti oylik zahmatga
Tortishib mola.
Bir tekisda sepishib,
Donama-dona.
So'ngra sara urug'ni
Suzibdi qirda...
Kema kabi uch omoch
Timay adirda.
Yeti kecha, yetti kun
Etitib ogoh.
G'ammat bu kunlardan
Oy bo'lib hamroh.
Kunduz oftoq, kechasi
Hosil konidir.
Har tomchisi bir dunyo
Yomg'ir obi hayot-da,
Yemning qonidir.

XOTIMA

Maqol bordir, ekanin
O'radi har kim.
Qilmishiga yarasha
Ko'radi har kim.
Orzu nadir, armon na
Aytar dunyo bu.
Har yaxshi-yu yomonga
Qaytar dunyo bu.

Nashrga tayyorlaganlar:

To'liqin HAYIT,
Feruza JALILOVA,
Yusuf FAYZULLO,
Gulyuz ORIFJONOVA,
Nargiza ABDULLAYEVA,
Olovuddin ORIPOV.

«Tong yulduzi»
Toshkent – 2010

Qadam SAYID MUROD

XOLIS NIYAT

«Tong yulduzi» – 2010

Ammo, lekin ko'pchilik
Benshibdi tan.
Bir qariya el-yurtga
Debdi chin dildan:
- Yer ochganing baxti ham
Ochilar, biling.
Rizqi-ro'zi yetga
Sochilar, biling.
Ahdi borming naqdi bor.
Ko'rasiz halli.
O'zingizdan o'zingiz
Kulasisz halli.
Ular esa beparvo
Kim ne desa ham.
Xolis niyat, tilakda
Ko'ngilni xohlam.
Ketmonlarni qo'llidan
Qo'yabdi har hech.
Mehnat qilib kun-u tun
To'yabdi har hech...

IV

Yer haydasang kuz hayda,
Don sochadi Agrab'da
Har bir lalimikor.
Omoch tayyor, mola ham
Olar ham tayin.
Armo zarang, qatron yer.
Haydamog qiyin.

Ammo zarang, qatron yer.
Armo zarang, qatron yer.
Haydamog qiyin.

Ammo zarang, qatron yer.
Armo zarang, qatron yer.
Haydamog qiyin.

Qaro qishning qahri-yu
Qahraton qori.
Bahor uchun, yoz uchun
Deydilar dori...
Qish qilmasa qishligin,
Yozhigini yoz.
Bo'larmidi bu dunyo
Buncha sarafzo'...

VII

Nahor ayladi.
Har bir kecha, har bir tun
Bahor ayladi.
Yoz faslidir zamanga
Yozig' dasturxon.
Xirmon-xirmon dondir u,
Tandir-tandir non.
Yoz bo'lmasa qaydadir
To'y-tomoshga soz?
Yoz zamining siyrati,
Suratidir yoz.

VIII

O'tgan bir yil - umri
Yod etib birga.
Bir-birini qulashib,
Shod etib birga.
Hosil cho'g'in chamalab,
Fikt etdilar.
Yaratanga ming bora
Shukr etdilar...

Qaynagan kunlar.
Sumalag-u halmlar
Kulganda Navro'z.
Ko'hna Vatan bag'rida
Sochib rizqi-ro'z.
Oti bo'lar u.
Er deganimg to'let.
Yoti bo'lar u.
Kim-ki tanbal, ishyogmas,
Dilin dog'lagan.
Yozdir ahli dehqonimg
Belin bog'lagan.

Qadam Sayid Marod O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi a'zosi. Xonazm viloyatining Urganch shahrida tug'ulgan. 1974-yilda viloyat pedagogika institutini tugatgan. 1975-1990-yillarda O'zbekiston radio-telovidentiyestida muallif bo'lib ishlagan.

«Xolis niyat» ertak-dostonida uch aka-ukaning saxiyligi, bir-biriga mehribonligi, hotamtoyligi haqida hikoya qilinadi.

Xolis niyat bilan sepilgan urug', halol mehnatning oxir-oqibat samarasi bolalarbop qilib, muxtasar tarzda ifodalangan.

O'ylaymizki, ushbu ertak-doston bolalarimizning sevimli kitoblaridan biri bo'lib qoladi.

Kenjatoyi haqqiga
Ulush donidan.
Ellik-oltmish qop bug'doy
O'z xirmonidan.

Bitta-bitta, shoshmasdan
Oshirib tashlab.
Izlarini xaspo'shlab
Yashirib tashlab.

Uyga qaytib kelganda
Tong otar ekan.
Butun qishloq hali ham
Dong qotar ekan...

XIII

Aka-uka ertalab
Dillarin xushlab.
Ot-arava, ulovning
Jilovin ushlab.

Kelsa qadrton qirga
Ne bo'libdi deng?!
Uch xirmon ham joyida
Bari teppa-teng...

Bu ne holat, bu ne sir,
O'ylanibdilar.
Qayta-qayta xirmonni
Aylanibdilar.

Keyin qanor qoplariga
Donlarni joylab.
Chilvir bilan birma-bir
Og'zini boylab.

Ortib aravalarga
Qatnay boshlashib.
Biri-birlariga sirli
Nazar tashlashib.

Tong sahardan kechgacha
Tashibdilar don.
Ammo o'sha-o'shamish
Qirdagi xirmon...

Omborxonada, bu yoqda
Ayvon to'libdi.
Qo'ni-qo'shni hayratda
Hayron bo'libdi.

Qancha tashisalar ham
Bo'lmasmish ado.
Aka-ukalar «tavba», -
Debdilar, Xudo.

Bu qandayin mo'jiza,
Bu qandayin sir?
Gapirsangiz ko'rmagan
Ishonmas, axir...

Bu voqea ko'p qadim
Zamonda ekan.
Xizr buva o'sha tun
Xirmonda ekan...

Aka-uka sahardan
Kelihsib birga,
Chorabdilar hammami
Adrga, qirga.
Beva-bechoralarining
Ko'nglin shod etib,
Nochor g'arib-g'urabo
Barin yod etib.
Ona zamin qudrati,
Ofrob hurmati.
Bulularning bejinnat,
Baland himmati.
Va peshona teridan
Yig'ilgan dondan.
Eliga ulush ulashib
Ulkan xirmondan.
Duo olib barchadan,
Olishib savob,
Qilishibdi bir yillik
Ishni sarhisob.
So'ngra aka-ukaga
Bir nazar tashlab:
-Donni tashiyimiz, - debdi,
- Ertdan boshlab...

X

Ko'z - tarozi deydilar,
Ko'nglini gozi,
Aka-ukadan, uka -
Akadan rozi.

Ko'ngli ochiq saxiyning
Qo'lli ochiqdir.
Bogsa qaysi tomonga
Yo'lli ochiqdir.

IX

Aka-uka ko'ngliga
O't solgan ham yoz.
Aval-azal poyiga
To'shab poyondoz.
Bir yil oldin boshlagan
Eng to'g'ri yo'lga.
Bugun o'roq, chalg'illar
Tuidirib qo'lga.
Tindirmagan bir nafas,
Timgagan o'zi.
Yorug' bo'lsin deb aka-
Ukaning yuzi.
Birgalashib, birlashib,
Qilgan harakat.
Baland iqbol, nasiba,
Buyuk barakat.
Uch xirmonga jo bo'lib,
To'planibdi don.
Aha - mehnat,
Ana - tole,
Ana sharaf-shon.

O'z xirmoni, ulushi
Haqqidan u ham.
Ellik-oltmish qop donni
Olib xotirjam.

Akasining haqqiga
Qo'shib qo'yib jim.
Orqasiga qaytganin
Ko'rmabdi hech kim...

XII

Ajab, qarang, shu kecha
Katta aka ham.
Yumolmabdi ko'zini
Bir nafas, bir dam.

Ming xavotir, xayollar
Diliga kelmish.
Sahar chog'i shu so'zlar
Tiliga kelmish:

- Ota o'rnida o'zim
Otasi bo'lsam.
Nahot qilgan ishimni
Xatosi bo'lsa?!

Donni teppa-teng bo'lib
To'g'ri qildimmi?
Eng kichkina ukamning
Bag'rin tildimmi?

Men-ku tinchman, tinch axir
O'rtanchamiz ham.
O'g'il-qizi bag'rida,
Ko'ngli xotirjam.

Ammo, lekin kenjatoy
Ukam-chi, ukam.
Unga nima yetishmas,
Nimasidir kam.

Balki uchqur bir tulpor
Orzusi uning.
Armoni na, bilmadim,
Qayg'usi uning.

Aka o'rnida bo'lib
Na qildim unga?
Qo'l solib ham ko'rmadim
Hatto ko'ngliga...

Donni sotsa, pul bo'lar,
Saqlasa-chi, mol.
Bir kori, bir holiga
Yarar ehtimol.

Shunday xayol, o'y bilan
Shoshilib, shaxdam.
Xirmon tomon, qir tomon
Qo'yibdi qadam.

Tonggi g'ira-shirada
G'ayratlanib u.
Boqib o'z xirmoniga
Hayratlanib u.

Aka debdi: - Ukalar,
Bitta fikr bor.
Qum etagi qir-adir
Yotibdi bekor.
Halol mehnat goimgan
Hech qachon yerd.
Bir maqol bor, shundayin
Ora yurt - elda.
Ter to'kmasang qaysi yer
Yer bo'lar, degan.
Xaysi yigit ter to'kmay
Er bo'lar degan.
To'g'ri, u yer suv chiqmas,
Lek, o'ylab ko'rsak.
Ne bo'larkam, bizlar ham
Lalmikor bo'lsak.
Quvaimiz, kuchimiz
Bilakda bo'lsa.
Buyuk orzu, zo'r niyat
Yurakda bo'lsa.
Yaratgan tavakkal
Qilaylik dildan.
Lalmikorlar chiqsin-da
Bizning ham eldan...

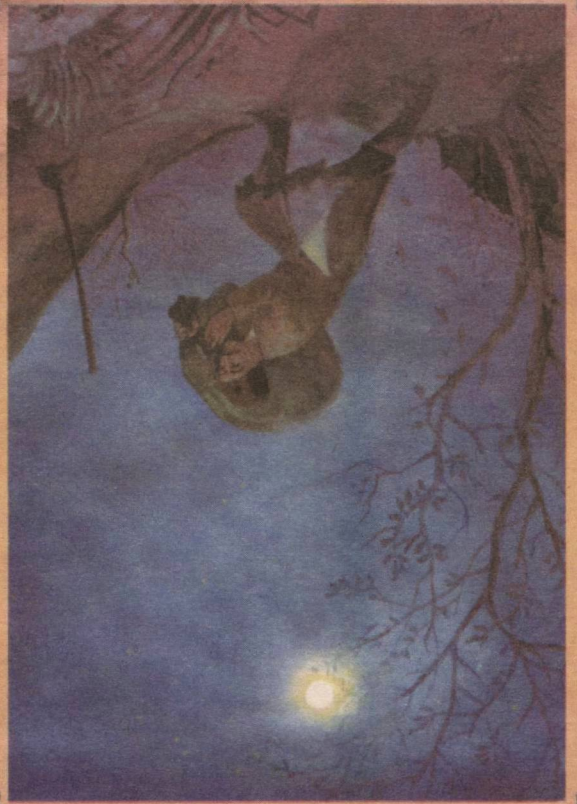
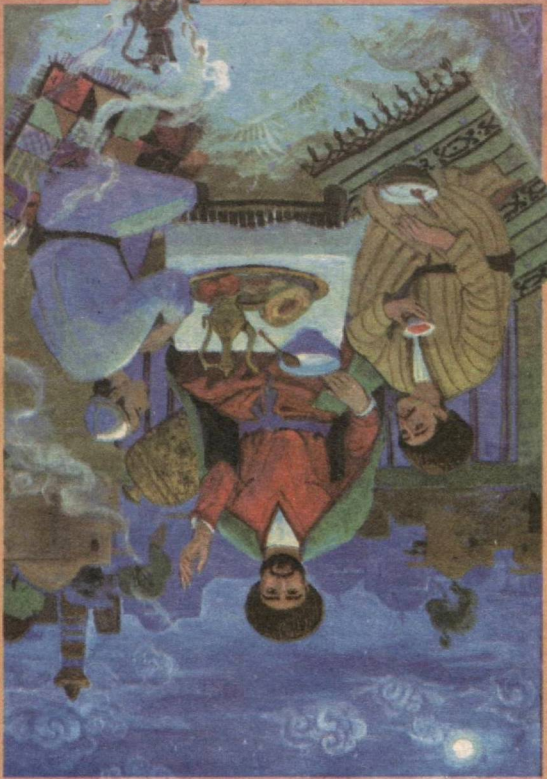
III

Yer-xazina, kalit
Mehnat deb bilib.
Bugun - zahmat, erangi
Rohat deb bilib.
Yozingni qilib yoz,
Saraton, chilla.
Kuyasa hamki jism-u tan,
Qurtisa silla.
Kun demasdan kunni hech,
Tunni tun demay.
Uch oy bahor, uch oy yoz,
Tinjib-tinchimay.
Tozlashib bo'z yemi
Yantozqozartardan.
Yulg'inzor-u tikanzor,
Xazon-korfardan.
Qir bag'rda bir maydon
Yaratibdilar.
Nomlarini to'ri yonga
Taratibdilar...

Kimlar oshkor, kim pinhon
Oqishlashibdi.
Kimlar esa jimgina
Bosh gashlashibdi...

Kimlar kulib ulardan,
Kim «tenak» debdi.
«Xorazmda lalmikor -
G'it cho'pchak», debdi.

Niyat xollis, oqibat xollis.
(Hadis)

MUQADDIMA

Aylanarkan yer-zamin,
Aylanar Osmon.
Yoziladi ertaklar,
Aytilar doston.

Shoir bor-ki, baxshi bor,
Bo'lar soz suhbat.
Soz suhbatda – saodat,
Sharaf-shon, shuhrat.

So'z qudrati, ko'rki – she'r,
Degan donolar.
Shundan ertak, dostonda
Go'zal ma'nolar.

Xullas kalom, ermakka
Aytilmas ertak.
Hissa nadir, qissadan
O'ylamoq kerak...

Zehni o'tkir bolasiz,
Bilaman sizni.
Yana sinab ko'ray deb
Har biringizni.

Xolis niyat hikmatin
Qalamga oldim.
Doston tili, ertak, she'r
Tiliga soldim.

I
Bolajonlar, ko'p qadim -
Qadim zamonda.
Yashar ekan uch o'g'lon
Bizlar tomonda.

Duo olgan, tarbiya
Ikki donodan.
Uchchovi ham bir ota,
Bitta onadan.

Uchchovida uch chorbog',
Uchta hovli-joy.
Yon qo'shni-yu jon qo'shni
Uchta hotamtoy.

Ahillikda bir jism,
Bir jon ekanlar.
Saxiylikda el aro
Doston ekanlar.

II
O'sha og'a-inilar
Bir kun, bir kecha.
Suhbat qurib o'zaro
Tuzmishlar reja.

Ammo, lekin shu kecha
Kenjatoy biroz.
Akalarin fikriga
Aylab e'tiroz:

– Teng bo'ldilar, – debdi u, –
Butun xirmonni.
Bitta o'zim netarman
Shuncha ko'p donni.

Uy solaman, deganlar
O'rtancha akam.
To'sinlarga almasha
Bo'lar donni ham...

Arg'amchiga qil quvvat,
Harna-da, axir.
Bola-chaqa, uy-ro'zg'or,
Ularga og'ir...

Xullas, hali zaminga
Qo'nmayin oqshom.
Xufton payti akalar
Olganda orom.

Kelib xirmon boshiga
Kunni kech qilmay.
Ellik-oltmish qop donni
Bir nafas tinmay.

O'z ulushi, haqqidan
Ajrati bosta.
O'rtadagi xirmonga
Qo'shib birpasda.

Atrofini tozalab,
Qo'yibdi darroy.
Uning qilgan ishini
Ko'rmabdi birov...

XI
Tun yarmidan oshganda
O'rtancha o'g'lon.
Debdi: – Birga ko'tardik
Bir buyuk xirmon.

Ammo, nechun teng bo'ldik
Bugun biz donni.
Kechirgaysan, Xudoyim,
Mendek nodonni.

Axir akam katta-ku,
Hurmati qani?!
E, voh, shayton, o't tushsin
Nafsinga mani...

Yoshi ulug', kattadir
Oilasi ham.
Nega javrab yotibman,
Bunda xotirjam?..

So'ngra kenja ukadek
Tushibdi yo'lga.
Saxiyligi jo'sh urib,
Boqmay o'ng-so'lga.

Vatanni sevish – yerni sevishdan,
tabiatga mehr qo'yishdan boshlanadi

QO'G'IRCHOQLAR «MAMLAKATI»

Iye, manavi do'konchada ajoyib-u g'aroyib qo'g'irchoqlar bor ekanmi?! Ular oddiy qo'g'irchoqqa o'xshamaydi, a? Do'kondagi qo'g'irchoqboz Zokir Jo'rayevning aytishicha, bu do'koncha «qo'g'irchoqlar mamlakati» deb atalarkan. Qo'g'irchoqlar shu yerda «dunyoga kelgan»i uchun ham bu joyni o'z «mamlakat»lariga aylantirib olibdilar. Ular ertak qahramonlari bo'lib, kechqurun ataylab qo'g'irchoq teatri tomoshasiga kelgan bolajonlarga turli

tomoshalar ko'rsatisharkan. Zokir akaning ma'lumotlariga ko'ra teatr qo'g'irchoqlari to'rt guruhdan iborat bo'lib, ular hajviy personajlar, xalq artistlari portretlari, xalq namunalari, hayvonlar va afsonaviy maxluqlar tasviridan iborat ekan. Teatring bosh qahramonlari o'zingiz bilganingizdek Kachal polvon hamda Bichixon bo'lib, ular ijrosidagi sahna ko'rinishlarini bolajonlar miriqib tomosha qilisharkan. Qarang-a, Ali bobo va qirq qaroqchi nomli qo'g'irchoqlarni

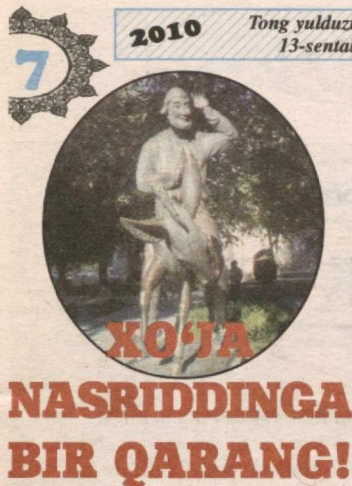
SAYYOHLAR HAYRATDA...

sayyohlar o'rab olishibdi. Keling, ular bilan yaqindan tanishib olamiz:

- Mening ismim Mariya.
- Meniki esa Chechella.
- Men Ivannaman.

– Biz Buxoro shahriga Italiyadan tashrif buyurdik. O'z bag'riga Buyuk Ipak yo'li afsonalarini jo etgan maftunkor, go'zal va ulug'vor O'zbekistonga kelib, Buxoroning jilvavor minoralarini ko'rib, hayratimizga hayrat qo'shildi. Necha asrlardan buyon avlodlar avlodga o'tib kelayotgan tarixiy obidalarimizga havas qildik. Safarimiz davomida O'zbekistonni Markaziy Osiyodagi eng boy tarixga va madaniyatga ega bo'lgan yurt ekanligiga ishonch hosil qildik...

Sayyohlarning yurtimiz haqida o'z tillarida aytgan so'zlari qalblarda faxr tuyg'usini uyg'otadi, shunday emasmi?

XO'JA NASRIDDINGA BIR QARANG!

Buxoroning go'zal maydonlaridan biri Labihovuz majmuasini aylanib yurib, beixtiyor mashhur italiyalik sayyoh Marko Poloning quyidagi so'zlarini esladik: «Buxoro buyuk va ulug'vor shahar. Buxoro bozoridan yer yuzida mavjud bo'lgan bejirim zargarlik mahsulotlari, gazlama-yu xushbo'y ziravorlar kabi qimmatbaho ashyolarni topish mumkin». Darhaqiqat, go'zallikda tengi yo'q maydon an'anaviy uslubda barpo etilgan madrasa va do'konchalari bilan yanada fusunkor ko'rinadi. Tarixiy manbaalarga ko'ra Labihovuz suv havzasi bir necha tarixiy obidalarini o'z ichiga olgan me'morchilik majmuasining markazi bo'lib, uning asosi vazir Qulbobo Ko'kaldosh tomonidan barpo etilgan Ko'kaldosh madrasasi hisoblanadi. 1568-1569-yillarda qurilgan Ko'kaldosh madrasasi O'rta Osiyoda qurilgan inshootlarning eng kattasi bo'lib, madrasada 160 ta ikki qavatli bahavo va yorug'likka ega bo'lgan hujralar mavjud.

Voy-bo', bu yerda sayyohlar juda ko'p ekan-ku, deysizmi? Ha, ular Buxoro tarixini kitoblardan o'qib, bu mo'jizaviy shaharni o'z ko'zlari bilan ko'rgan kelganlar. E'tibor bering-a, ular maydon markazida turgan Xo'ja Nasriddin haykalini diqqat bilan tomosha qilyaptilar. Hoynahoy, xalqimizning sevimli qahramoni bo'lmish Nasriddin afandining latifalarini ham o'qib chiqishgan bo'lishsa, ajabmas.

JANNATMISOL BOG'-SAROY

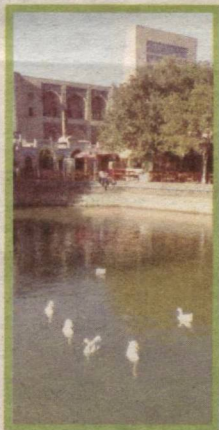
Shahar tashqarisidagi eng ko'rkam bog'-saroy sifatida qurdirilgan Sitorai Mohi-Xosa saroyi («Oy va yulduzlar orasidagi saroy») 1911-1920-yillarda amir Said Olimxon buyrug'i bilan barpo etilgan. To'rt faslga mo'ljallab qurilgan saroyning Oq xonasi XIX-XX asrning eng ajoyib me'morchilik namunasidir. Oq xona ikki yil mobaynada buxorolik usta, O'zbekiston Fanlar Akademiyasining Faxriy

a'zosi, O'zbekiston Xalq me'mori Usta Shirin Murodov tomonidan qurilgan. Saroy bog'iga o'zgacha fayz bag'ishlab yurgan tovuslar o'sha vaqtlarda ham saroyda gullar, mevali daraxtlar bo'lganligidan dalolat beradi.

Bolajonlar, sayohat qilib charchab qolmadingizmi? Charchashingiz tabiiy hol, negaki, Buxoroning tarixiy qadamlarini aylanib chiqishga bir kun yetmaydi. Sizni toliqtirib qo'yasmlik

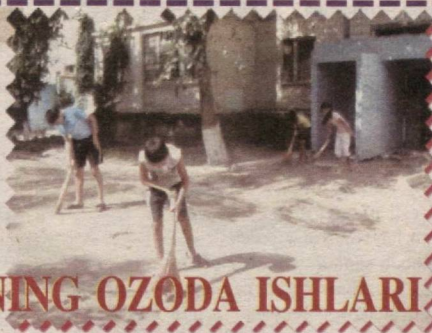
maqсадida sayohatimizni shu yerda yakunlaymiz. Yo'lingiz tushib Buxoroga kelsangiz, Ark, Minorai Kalon, Masjidi Kalon, Miri Arab madrasasi, Mag'oqi Attori masjidi, Chor Minor, Ismoil Somoniy maqbarasi va savdo chorrahalarini albatta ko'rib keting. Taassurotlaringizni esa bizga yozib yuborishni unut-mang.

Gulyuz BAHODIR qizi

O'rnak oling!

O'tgan shanba kuni ko'p qavatli uylar oldida bir guruh o'smir qiz va yigitlar paydo bo'lishib, yo'laklarni, uylar oldini supura boshlashdi. Sirg'ali tumanidagi 5-mavze, Habibiy mahallasida yashovchi qari-yu yosh ularni ham havas, ham ajablanib kuzatishdi.

OZODA O'SMIRLARNING OZODA ISHLARI

Yo'lakni supurayotgan qizchadan mamnun bo'lgan onaxon:

– Ko'p yashang, qizim! – deya uni erkalagan bo'ldi.

Qo'lida chelak ushlagan bolaga qaragan kishi:

– Balli, polvon! – dedi xursand bo'lib.

Biz ulardan maktablarini so'ragan edik:

– Sirg'alidagi 322-maktabdanmiz, shanbalikka chiqdik! – deyishdi.

Biz ularni suratga oldik.

Bir soat ichida butun mahalla ozoda, orasta holatga keldi. Bunday tashabbusni qo'llab-quvvatlaganlarga «Juda yaxshi ish qilibsiz», deb aytgimiz keldi. Vatanni sevish unga mana shunday oddiy xizmatlardan, yerni sevishdan, orastalikkdan, tabiatga mehr qo'yishdan boshlanadi, aslida.

O'z muxbirimiz

YURTNING BAXTLI QIZIMAN

Salom, sevimli gazetam!

Qaynoq hislarga to'la bolalik yillarimni eslaganimda, seni shodlik bilan yodga olaman. O'quvchilik yillarimizda sinfdoshlar bilan seni talashib-tortishib o'qirdik. Bugun o'sha kunlarni eslab, senga ushbu xatimni yo'llayman: men deyarli istiqolli tengdoshim, ozod va obod diyorum qo'ynida o'sib-ulg'aydim, o'qish uchun yetarli shart-sharoitlarda ta'lim oldim, ustozlar shu darajaga yetishimda juda katta ko'mak berdilar, hamma sharoitlar yetarli, hozirda O'zbekiston Milliy universitetining xorij filologiyasi fakultetida tahsil olayman. Men yurtimning eng baxtli qiziman, deyishga haqqim bor. Prezidentimiz Islom bobomizning biz yoshlarga qarata aytayotgan har bir so'zlarini o'zim uchun dasturulamal deb bilaman. Tengdoshlarim qatori men ham yurtimiz sharafini ko'klarga ko'tarib, yaxshi farzand, degan nomga sazovor bo'lish orzuimdir. Turli yirik anjuman va tanlovlarda qatnashib, tarjimonlik qilayapman. Osiyo taraqqiyot bankining 23 yillik yig'ilishida ham tarjimon sifatida qatnashdim. Maqolalar yozib turaman. Abdulla Qahhorning hikoyalarni ingliz tiliga tarjima qilganman. Shu kasbim orqali yurt manfaati yo'lida xizmat qilish niyatidaman.

Shahnoza TOJIYEVA,
talaba

Tabiat – mo'jzakor, ajoyibotlarga boy. Undagi har qanday holat – qushlarning quvnoq qo'shig'idan tortib, nafis gullarning muattar isiga qadar insonni o'ziga jalb qiladi. Yoz oylarida soya-salqin maskanlarda tabiat bilan «sirlashish» gashtiga ne yetsin?! Uning go'zalliklari hatto mitti yuraklarni ham maftun etarkan.

ganingizni o'zingiz ham sezmay qolasiz. Unda rassomlikka havas juda barvaqt uyg'ondi. Avvaliga turli hayvonlar, ertak qahramonlarining rasmlarini chizib yurdi. Keyinchalik go'zal va betakror tabiat manzaralarini aks ettira boshladi.

Darvoqe, Yunusali chapaqay bola. Avvaliga chap qo'li bilan

badiiy akademiyasi Respublika ixtisoslashtirilgan san'at maktabiga olib bordilar. Tengdoshlari, sinfdoshlari orasida o'zining intiluvchanligi, mehnatsevarligi bilan ajralib, ustozlari e'tiborini qozondi. Uning murg'ak qalbida tasviriy san'atga bo'lgan havas duradgor otasining nafis naqshlari tufayli uyg'ongan

Jajji musavvirdan ulg'aygan kim bo'lmoqchi ekanligini so'raganimizda, rassomlik yo duradgorlik kasbini tanlamoqchi ekanligini aytdi. Kelajakda kim bo'lishidan qat'iy nazar, uning mitti qalbidagi ulkan orzulari ro'yobga chiqishini tilaymiz.

Umida SHARIPOVA,
O'zMU qoshidagi
Sobir Rahimov
akademik litseyi
talabasi

MITTI QALBDA ULKAN ORZULAR

2-3 yoshli bolakayning qo'lga qog'oz va qalam berib ko'ring, nimalarni tasvirlarkin? Ko'pincha, ularning o'zlari nomini aytmasalar, rasmdagi tasvirni anglab ham bo'lmaydi, shunday emasmi? Tengdoshingiz Yunusali Murodovning esa 2-3 yoshli chog'larida chizgan rasmlarini ko'rsangiz, e, otangga rahmat, deb yubor-

shunday mo'jzalar yaratayotganiga hatto ota-onasi ham ishonishmadi. Jajji qo'lchalari bilan rasm chizayotganini o'z ko'zlari bilan ko'rgandan keyingina undagi iste'dodni payqashdi va O'zbekiston

bo'lsa, tabiatga mehr onajonisi bolaligida sovg'a qilgan kuchukchalar tufayli bo'lsa, ne ajab?!

HAYVONLAR NECHA YIL YASHAYDILAR?

Bolajonlar, siz hovlingizda yoki yon-atrofigizda yashaydigan jonivorlarning necha yil yashashini bilasizmi? Yo'q, deysizmi? Buni men ham bilmasdim. Yaqinda bir manbaada bu haqida o'qib qoldim. Ma'lum bo'lishicha, itlar, g'oz va mushuklar 10 yil, otlar 25 yil, sigir va sichqonlar 15 yil, quyonlar esa atigi 5 yil yashashar ekan.

Dunyodagi ko'pgina hayvonlarning necha yil yashashi esa komil ishonch bilan bo'lmasa-da, taxmin

qilinadi. Masalan: fillar, kit va tyullenlar 30 yil, timsohlar 50 yil, ba'zi katta baliqlar 60 yil yoki undan ham ko'proq yashashlari mumkin. Jonivorlar orasida ko'p yashash borasida toshbaqaga teng keladigani yo'q. U 140 yilgacha umrguzaronlik qilishi mumkin.

Ayrim hasharotlar esa aksincha, 1 yil yoki 1 kungina hayot kechiradilar.

Malika TO'RAXONOVA

AYIQNING 40 TA TISHI BOR

Ona tili o'qituvchimiz Arofat opa hayvonot olamiga oid topshiriq berdilar-u, 100 ball olish ilinjida bir oy mobaynida «Hayvonot olamiga sayohat» nomli ko'rsatuvni muntazam kuzatib bordim. Avvallari nimjon, himoyasiz jonivorlarni yegani uchun yirtqich hayvonlarni unchalik xushlamasdim. Endi esa ularning ko'pchiligi kasal, o'limtik hayvonlarni tutib yeb, ma'lum ma'noda sanitar vazifasini ham bajarishlarini bilib oldim. Sherlar hayotiga bag'ishlangan bir ko'rsatuvni ko'rdim. Kattakon sher bolalari uchun

yemish izlab ketdi va shiddat bilan yugurib, zebрани quvib yetdi. O'ljani bolalariga berdi. Bolalari esa uni yeyishmadi. Chunki u kasal ekan. Sher bolalariga qarab qattiq o'kirdi. Shundan keyingina bolalari uni yeyishga kirishishdi.

Yana ayiqning 40 ta tishi bo'lishini ham, timsoh suvda o'lib qolgan hayvonni quruqlikka chiqarib tashlashini ham ana shu ko'rsatuv orqali bilib oldim. Shu tariqa menda hayvonot va nabotot olamiga mehr uyg'ondi. Buning uchun ustozimdan behad minnatdorman.

Madina PO'LATOVA,
Toshkent Islom universiteti
qoshidagi akademik litseyning 2-bosqich talabasi

Zamonbeka tayyorladi

XANDILAR

– Kecha kuchugim hayotimni saqlab qoldi.

– Qanday qilib?

– Betob bo'lib yotgandim, u shifokorni uyimizga kiritmadi.

Bir cho'ponning o'g'li dadasiga dedi:

– Men qo'ylarni sanashning oson yo'lini topdim.

– Qanday?

Avval oyog'ini sanab chiqamanda, keyin to'rtga bo'laman.

Muassislar:

O'zbekiston Matbuot va axborot agentligi,

O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi,

«KAMOLOT» yoshlar ijtimoiy harakati Markaziy Kengashi,

«SOG'LOM AVLOD UCHUN» hukumatga

qarashli bo'lgan Xalqaro xayriya jamg'armasi.

BOSH MUHARRIR:
To'liqin HAYITOV

Dizaynerlar:
Fazliddin SHOYODGOROV,
Olovuddin ORIPOV
Navbatchilar:
Gulyuz ORIFJONOVA,
Yusuf ABDULLAYEV

Gazeta
O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida
0208-raqam bilan 2007-yil 2-fevraldan ro'yxatdan o'tgan.

TAHRIR HAY'ATI:

Avaz MARAHIMOV,
Svetlana INOMOVA,
Qahramon QURANBOYEV,
Odina JAMOLDINOVA,
Jabbor RAZZOQOV,
Murtazo SULTONOV,
Feruza JALILOVA
(Bosh muharrir o'rinbosari),
Feruza ADILOVA
(mas'ul kotib),
Dilmurod RAHMATILAYEV,
Dilshoda DADAJONOVA

Manzilimiz:

Toshkent shahri,
Navoiy ko'chasi, 30-uy.
Indeks: 100129.
Obuna indeksi: 198.
e-mail: tong1924@bk.ru
www.tongyulduzi.uz
Tel: 244-27-25, 244-63-08

Tel./faks:

(99871) 244-38-10

«O'zbekiston»

NMIUda chop etildi.
Tahririyatga kelgan barcha qo'lyozmalar tahrir qilinadi, mualliflarga qaytarilmaydi.

Haftaning dushanba kuni chiqadi. Shakli A-3,
2 bosma taboq.

ISSN 2010-6092
Adadi - 33324
Buyurtma N: J 92